

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2789

av Robert Hannah m.fl. (FP)

Överskuldsättning och skuldsanering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om budget- och skuldrådgivning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skuldsanering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabblån och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om löneutmätning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om solidariskt skadeståndsansvar för unga under 18 år och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Överskuldsättning är ett allvarligt och växande problem, som måste angripas genom många olika åtgärder. I denna motion lägger Folkpartiet liberalerna fram ett antal förslag för att motverka att människor hamnar i överskuldsättning och att personer som blivit så kallade evighetsgäldenärer får möjlighet att komma ur sin situation.

Budget- och skuldrådgivning

Kommunernas budget- och skuldrådgivning är av stor betydelse för att hjälpa enskilda att få överblick över sin ekonomi. Utöver skuldsaneringsärenden finns det betydande andra uppgifter som rådgivarna med fördel skulle kunna arbeta med, exempelvis hjälpa människor som hamnat hos Kronofogdemyndigheten för första gången eller hjälpa människor med betydligt lägre skuldbelopp än vad som erfordras för skuldsanering.

Den kommunala budget- och skuldrådgivningen kan förbättras och med stöd från Konsumentverket bli en viktig hjälp för människor som hamnat i ekonomiska bekymmer. Det finns alltså all anledning att satsa vidare på ett utvecklat samarbete mellan Konsumentverket och kommunerna på detta område.

Skuldsanering

Reglerna om skuldsanering har setts över på senare år, och måste ändras ytterligare så att överskuldsatta får större möjlighet att bli skuldfria. Så kallade evighetsgäldenärer behöver få en chans till omstart och nystart. Skuldsaneringsperioden bör förkortas från fem till tre år, och även kriterierna för när skuldsanering ska beviljas behöver ses över.

Oseriös kreditgivning genom snabblån

Oseriösa snabblåneföretag är ett växande problem och en viktig faktor bakom att många, däribland många ungdomar, hamnar i skuldfällor. Folkpartiet liberalerna var i alliansregeringen en pådrivande kraft bakom ett antal lagändringar för att skärpa regelverket för snabblåneföretag. Bland annat gjordes verksamheten tillståndspliktig, Konsumentverket gavs utökade befogenheter att ingripa och kraven om kreditprovning före långivning skärptes. Likaså infördes regler om tydlig information om räntekostnader i samband med marknadsföring av snabblån och att konsumenten innan lånetillfället skulle ges förklaringar för att kunna avgöra om lånet passar hans eller hennes behov och ekonomiska situation.

Vi anser att ytterligare åtgärder behövs för att stävja oseriös kreditgivning. Det kan till exempel handla om att snabblåneföretag som inte gör en ordentlig kreditprovning inte får rätt att ta ut ränta på det utlånade beloppet, eller eventuellt att låneföretagets möjlighet till utmätning för att återkräva lånet ska begränsas.

Löneutmätning

Utmätning i lön, som inkluderar utmätning av pension, sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning, drar in till fordringsägarna över 200 miljoner per månad. Detta motsvarar ungefär en tredjedel av kronofogdens samlade indrivning.

En löneutmätning pågår kontinuerligt tills skulderna blivit betalda. Detta har medfört att över hälften av de personer som har löneutmätning har haft detta i mer än ett år. Var sjätte gäldenär har haft löneutmätning i mer än fem år. Det är inte ovanligt att skulderna växer trots löneutmätningen. De innehållna beloppen räcker helt enkelt inte till för att ens täcka dröjsmålsräntorna.

En utgångspunkt när reglerna fastställdes i mitten av 1990-talet var att förbehållsbeloppet vid löneutmätning skulle ligga på en högre nivå än normen för socialbidrag. Skillnaderna idag är mycket små och det kan t.o.m. hända att

förbehållsbeloppet blir lägre än socialbidragsnormen. En annan orimlighet i dagens Sverige är att beräkningen av förbehållsbeloppet görs med hänsynstagande till en makes eller sambos ekonomiska förhållanden, vilket rent praktiskt får till följd att en make eller sambo får vara med och betala skulderna.

Kronofogdemyndigheten lade 2009 fram en rapport till regeringen, Förenklad löneutmätning (Rapport 2009:3), som innehåller flera olika förslag till förändringar. I stort kan sägas att dessa förändringar utgör förenklingar av utmätningförfarandet och samtidigt innebär en mindre betungande situation för gäldenärerna. Ett fyrtiotal remissyttranden inkom och den alldeles övervägande delen av remissinstanserna var positiva till de framlagda förslagen. Endast ett fåtal var direkt emot förändringarna.

Även den pågående utredningen om ett modernt utsökningsförfarande har i uppgift att studera vissa frågor kring löneutmätning (dir. 2014:127). Utredningen ska redovisa sina slutsatser senast den 1 november 2016.

Vi anser att det är angeläget att löneutmätningsreglerna förändras, något som skulle underlätta för många överskuldssatta.

Solidariskt skadeståndsansvar för unga under 18 år

Om två eller flera ska ersätta samma skada svarar de enligt 6 kap. 4 § skadeståndslagen i allmänhet solidariskt för skadeståndet. Ett solidariskt skadeståndsansvar innebär att den skadelidande kan kräva ut hela skadeståndet från vem som helst av de skadeståndsskyldiga. Den av flera solidariskt ansvariga som betalar skadeståndet till den skadelidande har principiellt en regressrätt mot övriga ansvariga. Regressrätten är dock inte reglerad i lag utan följer av allmänna skadeståndsrättsliga principer. Allmänt gäller att fördelningen mellan de ansvariga ska ske efter en skälighetsbedömning. De grundläggande reglerna om skadeståndsansvar i skadeståndslagen gäller även barn. Dock finns vissa begränsningsregler i 2 kap. 4 §.

Kronofogdemyndigheten och Barnombudsmannen aktualiserade frågan i en skrivelse i juni 2010 och uppmanade regeringen att tillsätta en utredning som ges i uppdrag att göra en översyn av det solidariska skadeståndsansvaret i de fall skadevållaren är minderårig. I mars 2011 hemställde de gemensamt i en skrivelse till regeringen om en ändring i 6 kap. 4 § skadeståndslagen som innebär att för minderåriga skadevållare ska det solidariska skadeståndsansvaret ersättas med ett delat skadeståndsansvar enligt huvudregeln. Även Utredningen om överskuldssättning föreslog i sitt betänkande 2013 att det solidariska skadeståndsansvaret slopas för personer under 18 år.

Det är viktigt att barn och ungdomar som orsakat skador genom brott också ska göra rätt för sig, men det är lika viktigt att omyndiga människor som begått ett enstaka brott får möjlighet att sona det och gå vidare. Det solidariska betalningsansvaret för

skadestånd gör att många ungdomar som begått ett brott tillsammans med andra, och som sedan lämnat kriminaliteten bakom sig, börjar sitt vuxenliv med en skuldbörda på grund av att andra ungdomar inte erlagt sin del av skadeståndet.

Att ungdomar som tagit sin andel av straffet tvingas bära bördan av andras obetalade skadestånd motverkar allvarligt möjligheten att underlätta för ungdomar att bryta med en kriminell livsstil. Vi anser därför att det solidariska skadeståndsansvaret för ungdomar under 18 år bör tas bort.

Robert Hannah (FP)

Said Abdu (FP)

Erik Ullenhag (FP)

Tina Acketoft (FP)

Emma Carlsson Löfdahl (FP)

Christer Nylander (FP)

Birgitta Ohlsson (FP)